
A digitalizáció hatása a pénzügyi piac szabályozására

Nagy Zoltán*

1. Bevezető gondolatok

a technológiai haladás és innováció egyre gyorsuló ütemben épül be az ipari, kereskedelmi és a szolgáltató szektorba egyaránt. A szolgáltató szektoron belül a pénzügyi szektor is folyamatos átalakuláson ment át, a szerves fejlődés eredményeképpen a digitalizáció több területen átformálta a pénzügyi szolgáltatásokat. Ez a technológiai fejlődés a szektoron belül ment végbe és folyamatosan, de lassú lépésekben haladt. A pénzügyi gazdasági válság pedig vissza is vetette ezeket a folyamatokat egyrészt az erőforrások hiánya, másrészt a szabályozás átalakulása miatt. Az erőforrások szempontjából a banki jövedelmezőségi problémák visszavetették az innovációs fejlesztéseket¹, a bankok erőforrásait a válság következtében keletkezett veszteségek fedezésére kellett fordítani, így nem maradt sem kellő elszántság, sem pénzügyi lehetőség a digitalizáció támasztotta kihívások kezelésére. A pénzügy gazdasági válság egyidejűleg egyfajta bizalmi válságot is jelentett, amely azt eredményezte, hogy a bankok pénzügyi szolgáltatásaival szemben csökkent a fogyasztói bizalom, amely a bankoktól való elfordulást és új pénzügyi megoldások keresését erősítette.

Mindezek mellett egy gyorsuló digitalizáció és a kiterjedt hálózatosodás², az internet révén elérhető szolgáltatások, a technológiai cégek piaci pénzügyi szerepének erősödése gyűrűzött be a pénzügyi piacra. A változó gazdasági helyzet és az új technológiai szereplők új kihívások és verseny elé állították a pénzügyi piacot a pénzügyi szolgáltatókat.³ Már nem a belső technológiai fejlesztések jelentősége

* Egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Állam – és Jogtudományi Kar, Államtudományi Intézet, Pénzügyi Jogi Intézeti Tanszék. Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet.

¹ Eszes Dorottya-Sajtos Péter-Szakács János-Törös Ágnes: A digitalizáció hatása a bankrendszerre, in: *Bankok a történelemben: innovációk és válságok* (szerk.: Fábián Gergely-Virág Barnabás), Budapest, Magyar Nemzeti Bank, 2018, 625.o.

² Barabási Albert-László: *Behálózva- A hálózatok új tudománya*, Budapest, Libri Kiadó, 2003, 216-220.o. A szerző rámutat arra, hogy a hálózattudománynak nem csak a matematikában és a fizikában van jelentősége, hanem más tudományterületeken is. A hálózatok szerepe a vállalatok szerkezetén túl az egyes piacokig egyre jelentősebb. A kérdés az, hogy a vállalkozás képes-e alkalmazkodni ezekhez a gyorsan változó piaci körülményekhez. A hálózatokat kihasználó stratégiák jelentős piaci szerephez juttatják az ezt kihasználó vállalkozásokat.

³ Richard Scott Carnell-Jonathan R. Macey- Geoffrey P. Miller: *The Law of Financial Institutions*, New-York, Wolters Kluwer, 2013, 183-187.o.

került előtérbe, hanem a külső nem banki szereplők technológiai újításai, amelyek gyorsabban terjednek az egyre újabb generációk piacra lépésével, akiknél a digitalizáció és az elektronikus szolgáltatások jelentős piaci előnyt élveznek. Megjelennek a piacon a Fin Tech innovátorok, technológiai cégek, amelyek az új technológiák bevezetésével nyújtanak az interneten keresztül pénzügyi szolgáltatásokat. A szakirodalom a soron következő időszak fejlődését többféle szempontból közelíti meg. Három típusú kimenete lehet a technológiai cégek pénzügyi piacon való megjelenésének. Ha alulfejlett pénzügyi piacokon jelennek meg az új szolgáltató technológiai cégek, akkor erőteljes verseny alakulhat ki a hagyományos pénzügyi szolgáltatókkal vagy kiszorítják ezeket. De fejlett pénzügyi piacokon lehetséges a kooperáció vagy akár a másik szolgáltató felvásárlása.⁴

A technológiai fejlődés kihívást jelent a jogi szabályozás számára is. Egy erőteljesen szabályozott területen kell olyan jogi feltételeket teremteni, ami lehetővé teszi a szolgáltatások fejlesztését, de megőrzi a pénzpiac működési biztonságát, egyenlő versenyfeltételeket biztosít a piaci szereplők számára és védi a fogyasztói érdekeket.

A szabályozás számára fontos területek a technológiai fejlesztésekhez kapcsolódóan a digitális pénzek, a közösségi finanszírozás, az új pénzügyi szolgáltatások és a robottanácsadók megjelenése többek között. A kihívás különösen jelentős a pénzügyi fogyasztóvédelem és a pénzügyi stabilitás területén.⁵

2. A pénzügyi technológia hatásainak az elemzése

A nemzetközi szakirodalomban elfogadott fogalomként vonult be a FinTech (financial technology) fogalma, bár egységes definíciót nem találunk a meghatározására. A szakirodalom a pénzügyi technológiát, mint széleskörű fogalmat közelíti meg, amely magában foglalja a digitális főkönyvi technológiát, a robottanácsadókat, a megfelelési és adatszolgáltatási technológiákat, virtuális pénzeket.⁶ Tulajdonképpen az innovatív digitális technológia alkalmazását jelenti a pénzügyi szolgáltatások területén, a teljes pénzügyi szektor technológiavezérelt fejlődését átfogja.⁷

A pénzügyi innovációk azonban nem teljesen újkeletűek, amelyek jelentkeznek a pénzügyi szolgáltatókon belül illetve külső technológiai vállalkozások által indukáltak. A 19. század végén már beszélhetünk a pénzügyi technológiáról, mivel a távíró és később a telefon már összekapcsolta a pénzügyi szolgáltatókat és az

⁴ Eszes-Sajtos-Szakács-Törös: i.m. 626.o.

⁵ Nagy Zoltán : Véd vagy "kivéd" a pénzügyi fogyasztóvédelem? KÖZJAVAK IV. évf : 2018/3 pp. 9-12.

⁶ Kerényi Ádám-Müller János: Szép új digitális világ?- A pénzügyi technológia és az információ hatalma, *Hitelintézeti Szemle*, 18.évf.1.szám,2019.március, 7-8.o.

⁷ Innováció és stabilitás- Fintech körkép Magyarországon, MNB Konzultációs dokumentum, 2017, mnb.hu/letoltes/konzultacios-dokumentum.pdf. (Letöltés ideje: 2019.07.07.) A Financial Stability Board értelmezése szerint a FinTech olyan technológia okozta pénzügyi innováció, amely új üzleti modelleket, alkalmazásokat vagy termékeket eredményezhet és amelyek jelentős hatással lehetnek a pénzügyi piacokra és intézményekre, valamint a pénzügyi szolgáltatásokra is.

ügyfeleket. A pénzügyi technológia fejlődésének a modern kezdeteit a pénzegykiadó automaták megjelenése jelentette illetve a digitális technológia alkalmazása a pénzügyi piacon. A digitalizált termékek és tranzakciók automatizált folyamatokat eredményeznek, amelyek átalakítják a pénzügyi szolgáltatásokat.⁸ Mindezek a folyamatok elősegítették a pénzpiac teljeskörű globalizációját. A pénzügyi technológia fejlődésének újabb korszakát az intézményi váltás jelenti. A 2008-as gazdasági válságot követően a technológiai cégek is beléptek a pénzügyi piacra és a pénzügyi szolgáltatásokat nem csak a szabályozott, hagyományos pénzpiaci szereplők biztosítják. Új termékek és szolgáltatások jelennek meg a piacon, versenyt teremtve a hagyományos szolgáltatóknak.⁹

Az új technológiai megoldások és az új piaci szereplők megjelenésének több okai is volt.¹⁰ A szakirodalom rámutat arra, hogy ide tartoznak a megváltozott fogyasztói szokások. A technológiai háttér és az internet elterjedése hatással volt az új generáció fogyasztói szokásaira. Az internetes bankolás és az internetes kereskedelem átformálta a pénzügyi szolgáltatások piacát. Az új fogyasztó az új technológiát részesíti előnyben, amelyet nyújthat esetleg a pénzpiacon megjelenő technológiai cég is. Kevésbé az intézményi szolgáltatóhoz való hűség határozza meg azt, hogy hol és hogyan veszi igénybe a szolgáltatásokat.

A másik fontos tényező a kiterjedt és gyors technológiai fejlődés. A digitális szolgáltatások elterjedését a technológiai háttér is egyre inkább lehetővé teszi. A szoftverek és a hardver háttér fejlődése egyre inkább a számítógépként is funkcionáló mobiltelefonok útján igénybe vehető szolgáltatások felé tereli a pénzügyi szolgáltatást nyújtókat. Emellett nagyfokú innováció zajlott, amely a bloklánc technológia révén vált lehetővé, és ez a technológia biztosította, hogy központi főkönyv vagy szolgáltató közbeiktatása nélkül pénzügyi tranzakciók kerüljenek lebonyolításra.¹¹

Fontos kiemelni a szakirodalmi állásponttal egyet értve a makrogazdasági és a szabályozási környezet kérdését. A pénzügyi, gazdasági válság következményként a pénzügyi piacok szabályozási környezete megváltozott. Erőteljes, szigorú szabályozást vezettek be az egyes államokban, amely a kockázatok csökkentését szolgálta és az innovációk számára kevésbé volt befogadó. A bankok számára a likviditásuk helyreállítása képezett prioritást, az új innovatív szolgáltatások kifejlesztésével szemben. Ennek a szabályozási attitűdnek az lett az eredménye, hogy az új innovatív szolgáltatások a bankrendszeren kívül jelentek meg, amelyeket viszont szigorú pénzpiaci szabályozás nélkül végeznek a technológiai

⁸ V. Gerard Comizio : *International Banking Law*, St.Paul, West Academic Publishing,2016, 336-339.o.

⁹ Gál Zoltán: A nemzetközi pénzügyi rendszer fenntarthatóságának kihívásai és a FinTech forradalom, in: *Környezet-Gazdaság- Társadalom Tanulmányok Kerekes Sándor 70.születésnapja tiszteletére* (szerk.: Parádi-Dolgos Anett-Fertő Imre-Marjainé Szerényi Zsuzsanna-Kocsis Tamás-Bareith Tibor),Budapest,Agroinform Kiadó Kft.,2018,86-89.o.

¹⁰ Kerényi Ádám-Molnár Júlia: A FinTech-jelenség hatása-Radikális változás zajlik a pénzügy szektorban? *Hitelintézet Szemle*, 16.évf.3.szám, 2017.szeptember,34-38.o. Ilyen okként sorolják fel a szerzők a megváltozott fogyasztói szokásokat, a forradalmi innovációt, a technológiai fejlődést, a makrogazdasági és szabályozási környezetet.

¹¹ Győrfi András- Léderer András-Paluska Ferenc-Pataki Gábor-Trinh Anh Tuan: *Kriptopénz abc*, Budapest, HVG Kiadó Zrt, 2019, 57-68.o.

cégek. A szakirodalom a jelenséget árnyékbankrendszerként határozza meg. A fogalom azokat a szolgáltatókat jelöli (legtöbbször technológiai cégek), amelyek nem pénzügyi intézményként végeznek pénzügyi szolgáltatásokat.¹²

A technológia és piaci kihívásokra az Európai Unió is keresi a válaszokat.¹³ Kiterjeszti a pénzügyi technológiákra vonatkozó szabályozást a teljes pénzügyi szektorra.

Ez a pénzügyi technológia jelentős előnyöket hordoz:

- gyorsabb, olcsóbb, átláthatóbb és jobb pénzügyi szolgáltatások,
- új pénzügyi szolgáltatások, lehetőségek teremtése,
- pénzügyi rendszer költséghatékonyságának a növelése,
- alacsonyabb szolgáltatási árak,
- alternatív hitelezési és befektetési csatornák kialakítása,
- fejleszti az egységes uniós pénzügyi piacot.

Az uniós szabályozás számára ugyanakkor kihívást jelent a technológiai fejlesztés. A pénzpiaci szabályozás jelenlegi szemléletét meg kell változtatni, amely két pilléren nyugszik, az intézményi szabályozáson és a tevékenységi szabályozáson.¹⁴ A pénzügyi szolgáltatások új módszereinek kifejlesztése révén, nem pénzügyi intézmények végzik a nem hagyományos, innovatív szolgáltatásokat. Ez zavart okoz a hagyományos szabályozási keretek számára. Ennek következtében az egyes országok eltérő szabályozási keretek kialakításán dolgoznak, amely egyben akadályozhatja az egységes uniós pénzügyi piac működését. Fontos tehát, hogy az EU az egységes szabályozás irányába terelje az egyes tagállamokat. Kiemelt kérdés az azonos versenyfeltételek biztosítása, mivel a pénzügyi intézményekre sokkal szigorúbb jogszabályi feltételek vonatkoznak akkor is, ha innovatív terméket vezetnek be. Viszont a nem pénzügyi intézmények a technológiai újításokat alkalmazva a pénzügyi szolgáltatásaikban nem esnek a szigorú szabályozási körbe. Ennek érdekében az EU elveket fogalmazott meg a pénzügyi technológiák szabályozására és felügyeletére.

¹² Kecskés András-Zéman Zoltán: Az árnyékbankrendszer klasszikus és jövőbeni kihívásai Magyarországon, *Gazdaság és Pénzügy* 2018/4.A szerzők rámutatnak arra, hogy a befektetési bank tevékenység összefonódik a hagyományos bank tevékenységekkel. Ennek azonban a mértékét nem lehet meghatározni, mivel hiányzik a transzparens nyilvántartás. A tanulmány kiemeli, hogy az árnyékbankrendszernek többféle definíciója van. A Financial Stability Board álláspontja szerint az árnyékbankrendszer egy olyan hiteltranszformációs rendszer, amely a hagyományos bankrendszeren kívüli szolgáltatókat és tevékenységüket foglalja magában. A definíciót árnyalja a FED meghatározása, amely szerint az árnyékbankrendszer állami garancia és a jegybank forrásokhoz való hozzáférés nélkül végez egyes pénzügyi szolgáltató tevékenységet. <http://www.bankszovetseg.hu/Public/gep/2018/364-376%20Kecskes.pdf> (Letöltés ideje: 2019.08.21.)

¹³ 2018/C 307/6 FinTech: a technológia hatása a pénzügyi szektor jövőjére- 2016/2243(INI) Az Európai Parlament 2017. május 17-i állásfoglalása a pénzügyi technológiáról (FinTech): a technológia hatása a pénzügyi szektor jövőjére, Az Európai Unió Hivatalos Lapja C 307, 57-66.o. Az uniós szabályozás a dokumentum alapján kerül elemzésre.

¹⁴ A pénzpiaci szabályozást érintő utóbbi évtizedben lezajlott szervezeti változásokat illetően ld. bővebben Szegedi László: *Közigazgatási bírói jogvédelem uniós átalakulás alatt - Eltérő jogvédelmi mércék az EU jogának uniós és tagállami végrehajtása során*, HVG-Orac, 2019, Budapest, pp. 264-68; Szegedi László: *Az európai közigazgatás fejlődése és szabályozása*, Dialóg Campus, 2018, Budapest, pp. 84-88.

Ezek az elvek:

- székhelytől és intézménytől független szabályozása a pénzügyi szolgáltatásoknak,
- technológia semleges szabályozás,
- kockázatokkal arányos felügyeleti intézkedések.

Az elvek megvalósulása érdekében az EU megoldásokat is felvet a szabályozás számára. A legfontosabb kérdés az új technológiák ösztönzése és piaci előnyeinek a kihasználása. A felügyelet számára ez különösen jelentős feladatokat jelent. A felügyeletnek elő kell segíteni az engedélyezés során az új technológiákkal való ellenőrzött kísérletezést és fel kell készülnie szakmailag a pénzügyi technológiai szolgáltatások ellenőrzésére.

A pénzügyi stabilitás megőrzése érdekében szükség van a pénzügyi tevékenységekről beszerzett információkra, amelyek a hagyományos szolgáltatók esetében rendelkezésre állnak, de a nem banki szervezetek estében nem. Ezért fontos szabályozási és felügyeleti kérdés az információ szolgáltatási kötelezettség előírása a nem banki szolgáltatók számára is.

Ezek a problémák számos szabályozási területet érintenek mind az Európai Unió, mind a tagállamok szintjén. A digitalizáció kihívásaira az egyes országok bankrendszerei is keresik a választ, amelyet jól jelez a Magyar Bankszövetség digitalizációs javaslata.¹⁵ Ez a dokumentum rámutat arra, hogy melyek a digitalizáció legfontosabb területei a bankszektorban.

Három ilyen terület kerül kiemelésre:

- a digitális fizetési lehetőségek bővítése,
- digitális hitelezés és ügyfélszolgálat,
- a pénzügyi ismeretek fejlesztése.

A jelentős készpénzállomány jelentős gazdasági hátrányokkal jár a gazdaság és a társadalom számára. A készpénzállomány magas szintjét a szakirodalom több okkal magyarázza. Álláspontom szerint ide sorolható még az idősebb generáció pénzügyi szokása és a bizalmatlanság a bankrendszerrel szemben, amire rá is erősített a pénzügyi, gazdasági válság. Bár gyorsuló digitalizációs folyamatokról van, a magyar lakosság jelentős része „benn ragadt” a készpénz használatában és ebből nehezen mozdítható ki, különösen a kisebb településeken, ahol nincs elérhető bankfiók és nem terjedt el az internetes bankolás.¹⁶

A pénzügyi szféra nyitott a digitális alkalmazások használatára és jelentős fejlesztések indultak meg ezen a téren, részben a technológiai cégek diktálta versenyhelyzetnek köszönhetően. Ahhoz azonban, hogy az egyes szolgáltatások digitálisan fejlődni tudjanak, szükség van arra is, hogy a mögöttes közigazgatási

¹⁵ Becsei András-Bógyi Attila-Csányi Péter-Kovács Levente: A jövő bankja, a bankok jövője- A Magyar Bankszövetség digitalizációs javaslatai, <http://www.bankszovetseg.hu/Public/gep/2019/299-310%20BecsBodCsaKo.pdf>, (letöltés ideje: 2019.05.05), 299-302.o.

¹⁶ Uo. 300.o. A tanulmány több okot is felsorol a magas készpénzállomány okaként. Ilyen az alacsony pénzpiaci kamatszint, a tranzakciós illeték, limitált ingyenes készpénzfelvétel, a feketegazdaság, szociális szféra készpénzes kifizetései.

környezet is fejlődjön, hiszen ez akadálya lehet egyes szolgáltatások digitalizációjának.¹⁷

A szakirodalom az előbbieken túl kiemeli a pénzügyi kultúra fejlesztését, különösen az oktatás területén, amely újabb feladatokat ró a közoktatás mellett a felsőoktatásra is. Álláspontom szerint ez nem csak a digitalizációval összefüggő kérdés, hanem az általános pénzügyi kultúrával egyaránt, hiszen ebben jelentős lemaradásai vannak Magyarországnak és csak ezután léphetünk át a digitális bankolás világába.

A magyar viszonyokat elemző tanulmány nem foglalkozik a digitális pénzek kérdésével, pedig ez a terület is jelentősen érintheti a bankrendszert különösen amiatt, hogy ezek a pénzek erősítik a bankon kívüli pénzügyi tevékenységet és az államilag nem elismert pénzforgalmat.

3. Szabályozási megoldások és koncepciók

A szabályozói hozzáállás két végpontja a megengedő és a tiltó szabályozás. Egyik sem jó megoldás teljes mértékben. A teljesen tiltó szabályozás egyrészt ellehetetleníti az új technológiák piaci alkalmazását és ezáltal a gazdasági versenyképességre lehet negatív hatással. Másrészt az ilyen típusú szolgáltatások a szürkezónába kerülnek, a fogyasztók igénybe veszik a szolgáltatást de szabályozás nélkül, állami kontroll nélkül kiszolgáltatottabbá válnak a nem banki szereplőkkel szemben. A tiltás érvényesítése egyébként is nehézségbe ütközik, hiszen határon átnyúló szolgáltatásként, Európán kívüli országból is nyújtható. A teljesen megengedő szabályozás versenyhátrányba hozza a hagyományos bank szereplőket, hiszen a tevékenységük szigorú szabályozás alá esik. Az újonnan belépő technológiai cégek pedig versenyelőnnyel rendelkeznek a szolgáltatások területén, mivel nem vonatkoznak rájuk a szigorú intézményi és tevékenységi engedélyezési feltételek, amelyek a tőkére, kockázatra, a személyi és technikai feltételekre egyaránt vonatkoznak.

A szakirodalom rámutat arra, hogy általában a két szélsőséges szabályozási attitűd között helyezkedik el a jó megoldás a kérdésben és a legtöbb ország is ebbe az irányba halad. A megoldás abban körvonalazódik, hogy a technológia cégeket nem kell feltétlenül a banki szabályozás alá vonni, hanem tevékenységi oldalról kell a szabályozásnak közelítenie. Meg kell különböztetni kizárólagos banki tevékenységeket, amelyeket nem végezhetnek a technológiai cégek, illetve meg kell határozni azokat a szolgáltatásokat, amelyeket a nem banki szereplők is végezhetnek. A szabályozás szintjének a meghatározásánál fontos lenne az uniós keretek megfogalmazása. Az Európai Központi Bank álláspontja a nemzeti szabályozást és felügyeletet hangsúlyoz a kérdésben, de álláspontom szerint ez nem lesz elegendő, mivel a digitalizált pénzügyi szolgáltatások jelentős része határon átvivő szolgáltatást takar. A globális szabályozás tehát hosszabb távon szükséges lesz, a megvalósulásig azonban legalább az egyes integrációk szintjén

¹⁷ Uo. 301.o. A javaslat szerint fejlesztést igényel az e-közigazgatás, adatvagyon kezelése, hozzáférés biztosítása.

szükséges szabályozni a kérdéskört.¹⁸ A szakirodalom rámutat arra, hogy a jog számára nagy kihívást jelent a technológiai újítások lekövetése és annak kiküszöbölése, úgy hogy a technológia globális, míg a jogi szabályozás lokális szinten valósul meg. A fogalmak harmonizálása első lépés a szabályozás harmonizálása felé. Egyenlőre azonban csak állásfoglalásokat adnak ki a központi bankok illetve a felügyeleti hatóságok és elvétve akad szabályozási megoldás a kérdésre.¹⁹

A szabályozás mellett legalább olyan fontos a felügyeleti tevékenységnek a digitális szolgáltatások ellenőrzéséhez szükséges fejlesztése. Ehhez szükség van az innovációs technológiák hatósági alkalmazására, a felügyeletnek nemzetközi együttműködésére, a nem pénzügyi hatóságokkal való együttműködésre, a szabályozás módosításának a kezdeményezésére.²⁰

A Magyar Bankszövetség is kidolgozott javaslatokat a jövőbeni szabályozás kialakítására. A javaslatok jelentős része a digitális átállást könnyítő javaslat, amely több jogterületet egyaránt érint.²¹ A szabályozás átalakításának a javaslatai az azonos tevékenység, azonos szabályozás elvén nyugszanak. Jelenleg ez nem érvényesül, így a technológia cégek - ha nem korlátozzák a hatóságok a tevékenységüket - versenyelőnyvel rendelkeznek a pénzügyi piacon. Erre tekintettel fel kellene adni az intézményi alapú szabályozást ezen a területen és csak a tevékenységi szabályozást előtérbe helyezni, azaz ugyanazt a tevékenységet végző banki és nem banki szereplőkre is ugyanazok a szabályok vonatkoznak. Ez az elv magával hozza azt a szabályozási kényszert, amely révén egyes szolgáltatásokat újra kell szabályozni és ezen keretek közé szorítani a digitális úton nyújtott szolgáltatásokat is. A verseny szempontjából másik jelentős terület az adózás. A tranzakciós illeték, a bankadó a banki szereplők számára versenyhátrányt jelent, olyan technológiai cégekkel szemben, akiket nem terhelnek ezek a különadók. Így ezeket vagy meg kellene szüntetni, vagy tevékenységi alapon a nem banki szereplőkre is kiterjeszteni. Ez utóbbi megoldás, azonban komoly nehézségekbe ütközik a tevékenységek és a leendő adózók nemzetközi jellege miatt.

¹⁸ Kerényi Ádám- Müller János: Szép új digitális világ?- A pénzügyi technológia és az információ hatalma, *Hitelintézet Szemle*, 18.évf.1.szám, 2019.március, 16-19.o. A szakirodalom kiemeli az Európai Bankhatóság FinTech munkaterve alapján a felügyeleti prioritásokat az új technológiai pénzügyi megoldásokkal kapcsolatban.

Ilyen prioritás a szabályozói terület feltérképezése és elemzése, felügyeleti együttműködés fokozása, prudenciális kockázatok vizsgálata, kiberbiztonság növelése, fogyasztói problémák kezelése, a pénzügyi kockázatainak felmérése.

¹⁹ Szalay Gábor: A kriptovaluták nemzetközi szabályozási trendjei- Kriptotőzsdék és ICO-k értékpapírjogi perspektívából, *Jogtudományi Közöny*, 2019.3.szám, 133-134.o. A kriptovalutákkal összefüggésben Málta fogadott el egy innovációs technológiai törvénycsomagot. Egyébként az Európai Bankhatóság és az MNB is adott ki figyelmeztetést a virtuális eszközök magas szintű kockázatáról.

²⁰ Kerényi-Müller: i.m. 17-18.o.

²¹ Becsei-Bogyi-Csányi-Kovács: i.m. 302-306.o. A lényegi általános, digitalizációra vonatkozó javaslatait 11 pontban foglalja össze, amely alatt érti az azonos tevékenység azonos szabályozás alapelvét, az önálló digitális keretszerződés megkötésének lehetőségét, a digitális pénzforgalom szabályainak pontosítása, a papír alapú dokumentumok hiteles elektronikus másolatainak a kérdése, az elektronikus nyilatkozatok teljes bizonyító ereje, automatizált banki aláírás, digitális dokumentumkezelésre való átállás, az elektronikus nyilatkozatok polgári jogi megítélésének az újr szabályozása, adójogi szabályok változtatása (tranzakciós illeték, bankadó).

A fogyasztók FinTech-hez való hozzáállását befolyásolja a szolgáltatóba vetett bizalom, amit meghatároz a jogi szabályozás által megteremtett fogyasztóvédelem. Ezért nagyon fontos, hogy az új technológiák alkalmazása mögött a jogi szabályozási háttér biztosított legyen. A szabályozás szempontjából előre mutató kezdeményezésnek tekinti a szakirodalom a nemzetközileg elfogadott Innovation Hub és a Regulatory Sandbox kialakítását és alkalmazását.²² Az Innovation Hub keretében információcsere folyik a szabályozó hatóság és a FinTech cégek között, amelynek a célja a jogszabályértelmezés elősegítése, az egységes joggyakorlat kialakítása. Ugyanakkor a kialakult platform révén a felügyelő hatóság felmérheti a szabályozási hiányosságokat és javaslatokat tehet a jogalkotó számára a jogalkotási kérdésekben. Egyben ez a megoldás elősegítheti a tevékenységi engedélyek megszerzését a tanácsadás révén. A Regulatory Sandbox keretében lehetőség nyílik az innovatív technológiák meghatározott keretek között történő tesztelésére. A tesztelés során a felügyelet képet kap az esetleges működési problémákról és annak elhárítási módjairól. Ha sikeres a tesztelés, akkor lehetővé válik a piacra lépés, így csökkenthető az a kockázat, amely az újítások révén lép fel. Ugyanakkor a módszer az innovációs cégek számára is előnyös, mivel tesztelhetik a pénzügyi terméket és az üzleti modellt a fogyasztókon úgy, hogy a szabályozási korlátok nem teljes mértékben korlátozzák a szolgáltatót. A tesztelésben azonban csak a felügyelet által meghatározott cégek vehetnek részt. A fogyasztók jellemzően önkéntes alapon vesznek részt a tesztelésben, úgy hogy a fogyasztók esetleges veszteségeik megtérítésre kerülnek illetve egyedi jogorvoslati mechanizmus is biztosítja a fogyasztói kockázatok mérséklését.²³

4. Összegzés

A digitalizáció az elkövetkező években jelentős változásokat fog eredményezni a pénzügyi piacokon, amely kihívásokat jelent mind a felügyeletnek, mind a jogalkotó számára. A hagyományos intézmények az utóbbi években lezajlott technológiai változásokat igyekeztek beépíteni a szolgáltatásaikba, de ez a hagyományos szolgáltatók óvatossága és megfontoltsága miatt lassan haladt, amit nem indukált a piaci helyzet sem. A hagyományos pénzügyi intézmények kockázatokat kerülő magatartása sem segítette elő a gyors technológiai haladást, amelyet a pénzügyi, gazdasági válság is felerősített. Az új technológiai cégek pénzügyi piacra lépése azonban felgyorsította a folyamatokat, erőteljes versenyhelyzetet teremtett és a felügyeletet is intézkedésre készítette. A szabályozási probléma lényegét az a

²²Innováció és stabilitás- Fintech körkép Magyarországon, MNB Konzultációs dokumentum, 2017, mnb.hu/letoltes/konzultacios-dokumentum.pdf. (Letöltés ideje: 2019.07.07.) i.m. 30-33.o. Az Innovációs Hub célja, hogy az innovációk kapcsán nyújtson segítséget jogi kérdésekben a bank és nem bank szereplők számára. A Regulatory Sandbox az innovatív megoldások tesztelésére szolgál, ideiglenes mentesülést biztosítva a cégek számára a prudenciális előírások alól.

²³ Eszes-Sajtos-Szakács-Tőrös: i.m. 665-670.o. A szakirodalom rámutat arra, hogy Regulatory Sandbox egyre több országban kerül alkalmazásra, így többek között Kanada, Egyesült Királyság, Hollandia, Svájc Ausztrália is bevezette többek között, illetve egyre több ország fontolgatja a bevezetését.

kihívás adja, hogy elsősorban intézményi szabályozáson nyugszik a bankszabályozás és a tevékenységi szabályozás csak másodlagos. Ez azt jelenti, hogy pénzügyi szolgáltató tevékenységet elsődlegesen pénzügyi intézmények végezhetnek, meghatározott és külön szabályozott tevékenységi körben. Kérdésként merül fel, hogy a technológia cégek egyáltalán végezhetnek-e bizonyos pénzügyi szolgáltatásokat felügyeleti engedély nélkül. Az új digitális pénzügyi konstrukciók viszont vagy szabályozatlan, országokon átnyúló szolgáltatásként léteznek vagy kívül esnek a hagyományos nevesített pénzügyi szolgáltatásokon, ezért szintén engedélyezés és ellenőrzés nélkül folynak. Álláspontom szerint ugyan az újonnan belépők még teljes mértékben nem szembesültek azokkal a kockázati tényezőkkel, amely a hagyományosan vett pénzügyi szolgáltatásokkal járnak és csak kellő szakmai felkészültség, működési tapasztalat esetén mérsékelhetőek. A fogyasztók oldaláról sem jelentkezett jelentős kár, amely megtörné a bizalmat a nem hagyományos banki szolgáltatókkal szemben. Ha azonban ez megtörténik, a nem banki szolgáltatókkal szembeni fogyasztói bizalmat is csökkentheti. A leginkább valószínű forgatókönyv az lehet, hogy a hagyományos szolgáltatók egybefonódnak a technológiai cégekkel, azaz a banki szakismeret és tapasztalat ötvöződik a technológiai újításokkal. Ez a megoldás jelentené a legjobb lehetőséget a felügyelet és a jogalkotó számára is, hiszen szabályozott intézmények működnének szabályozott piacon, így továbbra is ellenőrzött keretek között folyna a tevékenység. Fel kell azonban készülni arra az esetre is, hogy nem így zajlanak a piaci folyamatok és a jelenleg nem szabályozott intézmények fogják a pénzügyi szolgáltatások jelentős részét végezni. Ebben az esetben rengeteg kihívás jelentkezik a szabályozás számára, amit nem biztos, hogy képes egy ország saját hatáskörben megoldani, magasabb, integrációs szintű szabályozás válik szükségessé illetve erősíteni kell a pénzügyi kultúrát. Ez utóbbi, olyan esetekben is hatást tud kifejteni, amikor a szabályozás nem rendelkezik eszközökkel a fogyasztók megvédésére, amelyre a digitális technológiák gyors változása miatt biztos, hogy lesz példa.
